

Popularność kierunków studiów i uczelni podczas rekrutacji na studia wyższe w Polsce

The most popular fields of study and universities selected during the recruitment process in Poland

Słowa kluczowe: szkoły wyższe, rekrutacja, kierunki studiów.

Streszczenie. W artykule podjęto próbę scharakteryzowania procesu rekrutacyjnego na studia i jego wpływu na liczbę studentów w poszczególnych grupach kierunków studiów oraz szkołach wyższych. Z informacji przekazywanych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW) wynika, że od kilku lat utrzymuje się względnie stała tendencja odnośnie do rekrutacji na studia wyższe. Najpopularniejszym kierunkiem studiów jest informatyka, co przekłada się na wzmożone zainteresowanie maturzystów uczelniami technicznymi. W dalszej kolejności najwięcej osób chce podjąć studia z psychologii i zarządzania, wybierając uczelnie ekonomiczne i uniwersytety.

Key words: universities, recruitment, fields of study.

Abstract. The article attempts to describe the recruitment process and its impact on the number of students in particular fields of study as well as the popularity of universities. The information provided by the Ministry of Science and Higher Education (MNiSW) shows that there has been a relatively stable trend in higher education recruitment for several years. The most popular field of study has been informatics and the trend translates into enlarged interest of high-school graduates in technical universities. People also want to study psychology and management and consequently they choose economic universities.

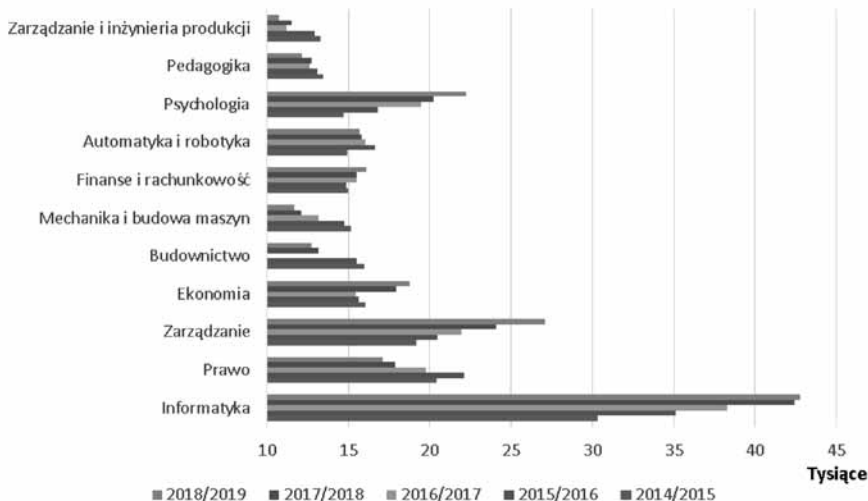
Wprowadzenie. System szkolnictwa wyższego ostatniej dekady był systematycznie zmieniany i reformowany. Wprowadzono szereg zmian, aby, po pierwsze, dostosować ofertę edukacyjną do oczekiwań pracodawców m.in. poprzez wdrożenie profilu praktycznego, studiów dualnych, dłuższych praktyk studenckich, konsultowanie z pracodawcami oferty edukacyjnej uczelni, wdrożenie ram kwalifikacji łączącej wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne zamiast samego przekazywania wiedzy, a po drugie wprowadzone te zmiany, by zmienić strukturę studiujących m.in. poprzez tzw. kierunki zamawiane oraz różne inicjatywy, np. „Dziewczyny na politechniki”.

Zmiany systemowe w edukacji akademickiej spowodowały wzmożone zainteresowanie naukowców tym zagadnieniem (zob. Brzezicki, 2018a). Jednak warto podkreślić, że przy ocenie działalności dydaktycznej szkolnictwa wyższego zarówno w aspekcie efektywności, jak i skuteczności studiowania (Brzezicki, 2018b; Pietrzak, Baran, 2018) pomijane jest zagadnienie rekrutacji na studia. W związku z powyższym należy uznać, że zasadne jest zajęcie się tym obszarem badawczym.

Celem podejmowanych badań była próba scharakteryzowania procesu rekrutacyjnego na studia i jego wpływu na liczbę studentów w poszczególnych grupach kierunków oraz szkół wyższych.

Artykuł składa się z trzech części. W drugiej części po wprowadzeniu dokonano charakterystyki rekrutacji na studia wyższe w ciągu kilku ostatnich lat. Ponadto przedstawiono najpopularniejsze wśród kandydatów na studia typy szkolnictwa wyższego oraz szkoły i kierunki studiów, a także sytuacje największych uczelni oraz najliczniejsze grupy kierunków na pierwszym roku studiów. W ostatniej trzeciej części dokonano podsumowania oraz wskazano propozycję dalszych badań w omawianej tematyce.

Rekrutacja na studia wyższe. Postanowiono przedstawić wybrane dane statystyczne dotyczące tendencji w systemie szkolnictwa wyższego w Polsce pokazujące kierunki jego rozwoju w ciągu kilku ostatnich lat. Obserwując wyniki corocznych raportów MNiSW dotyczących rekrutacji na studia wyższe, można zauważyć wzmożone zainteresowanie kandydatów niektórymi kierunkami studiów (rys. 1). Od kilku lat niesłabnącą popularnością wśród aplikujących cieszy się informatyka, zarządzanie,

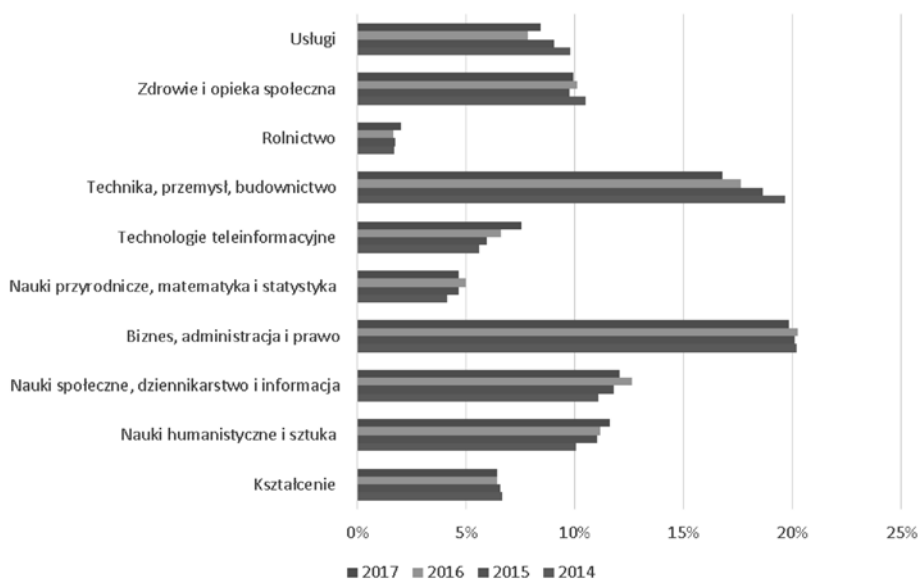

Rys. 1. Najpopularniejsze kierunki studiów podczas rekrutacji w latach 2014/2015–2018/2019 na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia i jednolitych studiach magisterskich (według ogólnej liczby zgłoszeń kandydatów, powyżej 10 tys.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: MNiSW (2014–2018).

psychologia, ekonomia oraz finanse i rachunkowość. Największy wzrost zainteresowania obszarami kształcenia odnotowano na kierunku informatycznym, na którym chciało się kształcić niespełna 12,5 tys. więcej kandydatów w roku akademickim 2018/2019 niż w 2014/2015. Natomiast stały spadek kandydatów odnotowano na zarządzaniu i inżynierii produkcji, pedagogice, automatyce i robotyce, mechanice i budowie maszyn, budownictwie oraz prawie. Warto zauważyć, że o ile stały wzrost zainteresowania informatyką należy upatrywać jako pozytywny sygnał rozwoju gospodarki, o tyle utrzymująca się popularność kierunków ekonomicznych i zarządzania, a także nasycenie się rynku tego typu specjalistami nie napawa optymizmem.

Wzmożone zainteresowanie maturzystów kierunkami informatycznymi w ciągu kilku ostatnich lat nie przekłada się na zmianę struktury studentów pierwszego roku (rys. 2). Wzrost osób studiujących kierunki w grupie technologie teleinformacyjne między 2014 a 2017 rokiem wynosi niecałe 2 p. proc. Natomiast największy spadek wynoszący niespełna 3 p. proc. odnotowano w grupie technika, przemysł i budownictwo. Względnie stabilna liczba studentów pierwszego roku kształci się na następujących kierunkach: rolnictwo, następnie biznes, administracja i prawo, a także kształcenie.

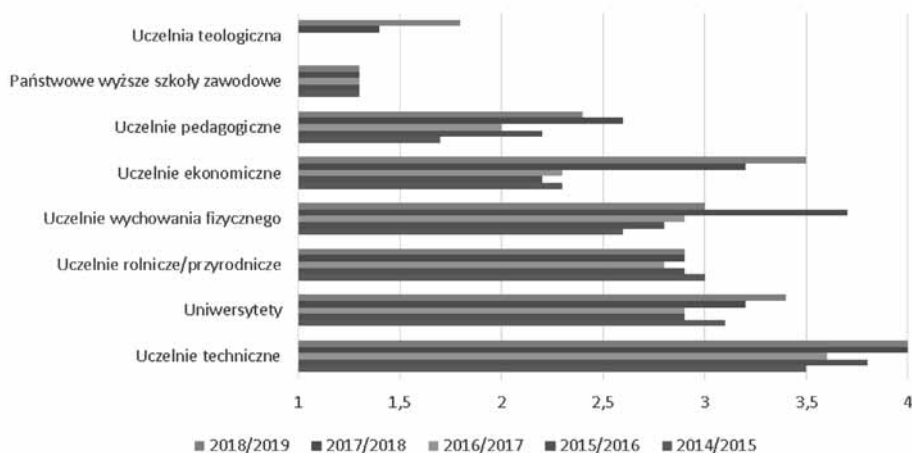
Rys. 2. Udział studentów na pierwszym roku studiów według grup kierunków kształcenia w latach 2014–2017

Źródło: opracowanie własne na podstawie: GUS (2015–2018).

Po przesłaniu wyników rekrutacji najpopularniejszych kierunków studiów, niezbędne jest przeanalizowanie, które typy szkół wyższych są najczęściej wybierane przez maturzystów (rys. 3). W dwóch ostatnich latach (2017/2018–2018/2019) wśród

osób pretendujących na studia wyższe najpopularniejsze były uczelnie techniczne. Zauważono, że osoby aplikujące na studia w roku akademickim 2018/2019 chcą się przede wszystkim kształcić na uniwersytetach, uczelniach ekonomicznych i co ciekawe – na uczelni teologicznej. Niezwykle stabilną pozycję wśród maturzystów uczestniczących w rekrutacji na studia mają państwowe wyższe szkoły zawodowe, gdyż w przeciągu pięciu ostatnich lat co roku średnio 1,3 osób w przeliczeniu na jedno miejsce chce uzyskać wykształcenie wyższe w tych ośrodkach edukacyjnych.

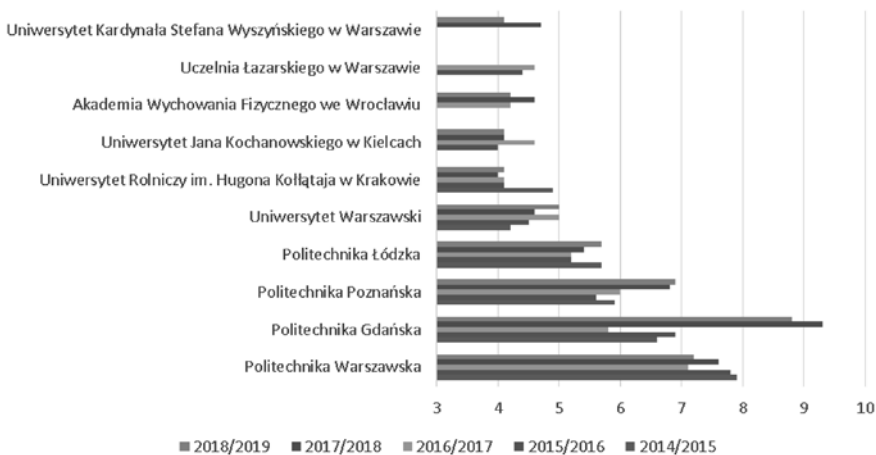

Rys. 3. Popularność poszczególnych typów uczelni publicznych podczas rekrutacji w latach 2014/2015–2018/2019 na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia i jednolitych studiach magisterskich (w przeliczeniu na jedno miejsce)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: MNiSW (2014–2018).

Proces rekrutacyjny w systemie szkolnictwa wyższego jest zróżnicowany, jednak w przypadku kilku uczelni można zauważyć stałą tendencję zainteresowania nimi przez kandydatów na studia (rys. 4). Najczęściej wybierane szkoły wyższe mieszczą się w Warszawie, Gdańsku, Łodzi, Poznaniu, Krakowie i Kielcach. W dwóch ostatnich latach (2017/2018–2018/2019) najwięcej zgłoszeń na jedno miejsce odnotowano w uczelniach technicznych. Na pierwszym miejscu pod tym względem zajęła Politechnika Gdańska, Następnie Politechnika Warszawska, Poznańska i Łódzka. Jedynie tylko w czterech uczelniach, tj. Politechnice Poznańskiej, Politechnice Łódzkiej, Uniwersytecie Warszawskim i Uniwersytecie Rolniczym im. Hugona Kołłątaja w Krakowie zauważono wzrost liczby zgłoszeń rekrutacyjnych między 2017/2018 a 2018/2019 rokiem.

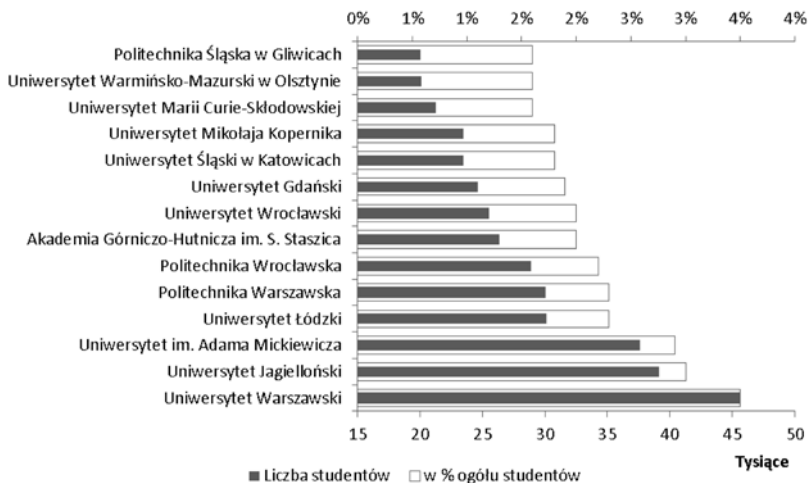

Rys. 4. Uczelnie najczęściej wybierane przez kandydatów (w przeliczeniu na jedno miejsce, powyżej czterech zgłoszeń kandydatów) na studia stacjonarne pierwszego stopnia i jednolite studia magisterskie

Uwaga: Uwzględniono jedynie szkoły wyższe, które przynajmniej w dwóch latach były najczęściej wybierane w przeliczeniu na jedno miejsce, powyżej czterech zgłoszeń.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: MNiSW (2014–2018).

Porównanie lokalizacji uczelni najczęściej wybieranych przez kandydatów na studia z siedzibą największych uczelni pod względem liczby studentów (rys. 5) wskazuje na dużą zależność.

Rys. 5. Największe polskie uczelnie według liczby studentów (łącznie z cudzoziemcami) w roku akademickim 2017/2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie: GUS (2018).

Najwięcej studentów kształci się na Uniwersytecie Warszawskim, następnie Jagiellońskim w Krakowie i Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Z wymienionych czternastu uczelni o największym udziale studentów w ogólnej liczbie studentów (większym lub równym 1,6%) aż dziesięć to uniwersytety, następnie trzy to politechniki i jedna akademia. Należy jednak zauważyć, że obydwa typy tych szkół, tj. akademia (Akademia Górniczo-Hutnicza) i politechniki, należą do uczelni technicznych.

Podsumowanie. Z uzyskanych danych można wyciągnąć następujące wnioski. Od kilku lat niesłabnącą popularnością wśród maturzystów cieszy się informatyka, która wiedzie prym w rankingu rekrutacji. W następnej kolejności wzmożone zainteresowanie można zaobserwować w zakresie psychologii i zarządzania. Do pewnego stopnia przekłada się to na liczbę studentów na pierwszym roku studiów. Jednak należy zauważyć, że od kilku lat brak jest znaczących zmian strukturalnych najpopularniejszych kierunków studiów, a zaobserwowane zmiany mają charakter zmian tendencyjnych niż skokowych. Najliczniejszą grupę studentów pierwszego roku studiów stanowią osoby kształcące się w grupie kierunków biznesu, administracji i prawa, tuż za nimi plasuje się choć ze stałą tendencją spadkową: technika, przemysł i budownictwo. Najwięcej osób na studia wybiera się na uczelnie techniczne, uniwersytety i uczelnie ekonomiczne. W ciągu dwóch ostatnich lat największa rywalizacja w przeliczeniu na jedno miejsce, powyżej czterech zgłoszeń kandydatów, występowała na Politechnice Gdańskiej, Poznańskiej i Warszawskiej. Mimo że najwięcej studentów kształci się obecnie na uniwersytetach, to wzmożone zainteresowanie w ciągu kilku ostatnich lat szkołami technicznymi powoduje, że różnica między obydwoimi typami uczelni pomалу się zmniejsza.

Przyszłe kierunki badań powinny rozszerzyć obecną analizę i uwzględnić sprawność studiowania na poszczególnych kierunkach studiów, uwzględniając tryb i stopień studiów, a także profil kształcenia.

Bibliografia

1. Brzezicki Ł. (2018a), *Zestawienie badań efektywności i produktywności polskiego szkolnictwa wyższego prowadzonych za pomocą metody DEA i indeksu Malmquista w latach 2005–2018*, https://www.researchgate.net/publication/324156245_Zestawienie_badan_efektywnosci_i_produktywnosci_polskiego_szkolnictwa_wyzszego_prowadzonych_za_pomoca_metody_DEA_i_indeksu_Malmquista_w_latach_2005-2018 (dostęp: 22.05.2019).
2. Brzezicki Ł. (2018b). *Pomiar efektywności i (nie-)skuteczności pośredniej studiów w polskim publicznym szkolnictwie wyższym*, „Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej. Seria: Organizacja i Zarządzanie”, 132, 97–117.
3. GUS (2015). *Szkoły wyższe i ich finanse w 2014*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa.
4. GUS (2016). *Szkoły wyższe i ich finanse w 2015*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa.
5. GUS (2017). *Szkoły wyższe i ich finanse w 2016*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa.
6. GUS (2018). *Szkoły wyższe i ich finanse w 2017*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa.

7. MNISW (2014). Informacja o wynikach rekrutacji na studia na rok akademicki 2014/2015 w uczelniach nadzorowanych przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Warszawa.
8. MNISW (2015). Informacja o wynikach rekrutacji na studia na rok akademicki 2015/2016 w uczelniach nadzorowanych przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Warszawa.
9. MNISW (2016). Informacja o wynikach rekrutacji na studia na rok akademicki 2016/2017 w uczelniach nadzorowanych przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Warszawa.
10. MNISW (2017). Informacja o wynikach rekrutacji na studia na rok akademicki 2017/2018 w uczelniach nadzorowanych przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Warszawa.
11. MNISW (2018). Informacja o wynikach rekrutacji na studia na rok akademicki 2018/2019 w uczelniach nadzorowanych przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Warszawa.
12. Pietrzak P., Baran J. (2018), *Efektywność i skuteczność kształcenia w publicznym szkolnictwie wyższym w Polsce*, „Nauka i Szkolnictwo Wyższe”, 2(52): 113–130.

dr Łukasz Brzezicki – Uniwersytet Gdański, e-mail: lukasz.brzezicki@ug.edu.pl

